

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2013-4-12

Karar Sayısı : 13-44/560-254

Karar Tarihi : 11.07.2013

(Muafiyet)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI

Üyeler : Kenan TÜRK, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Reşit GÜRPINAR, Fevzi ÖZKAN

B. RAPORTÖRLER: Ali Fuat KOÇ, Muhammet GÜNDOĞDU

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : Anadolu Restoran İşletmeleri Ltd. Şti.

Temsilcisi: Efser Zeynep ERGÜN

Büyükdere Cad. No:127 Astoria A Kule K: 6-24-26-27 34394
Esentepe/İstanbul

(1) **D. DOSYA KONUSU:** Anadolu Restoran İşletmeleri Ltd. Şti. ile bağımsız işletmeciler arasında imzalanan "İşletme Lisans Sözleşmesi" ve bu sözleşmenin eki mahiyetindeki sözleşme ve bu sözleşmeyle bağlantılı diğer uygulamalara bireysel muafiyet tanınması talebi.

(2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına en son 22.03.2013 tarihinde giren başvuru üzerine düzenlenen 18.06.2013 tarih ve 2013-4-012/MM sayılı Muafiyet/Menfi Tespit Ön İnceleme raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

(3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda;

- Bildirim konusu sözleşme ve uygulamalara; franchise alan teşebbüsün, Anadolu Restoran İşletmeleri Ltd. Şti. (McDonalds) tarafından onaylanan ürünleri satma zorunluluğu bulunmasının yanı sıra, rekabet etmeme ve gizliliğe ilişkin yükümlülükler içermesi nedeniyle menfi tespit belgesi verilemeyeceği,

- İşletme Lisans Sözleşmesi (Sözleşme)'nin, rekabet yasağına ilişkin 11(a) ve (b) hükümleri dışında 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyet Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlanabileceği,

- Diğer yandan rekabet yasağına ilişkin hükümlerle ilgili olarak Sözleşme'nin 11(a) maddesine 10 yıl süre ile ve 11(b) maddesine de sözleşme bitiminden itibaren bir yıl süre ile 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyet verilebileceği ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. İlgili Pazar

(4) McDonald's'ın faaliyetleri ve bildirim konusu dikkate alınarak, ilgili ürün pazarı "fast-food restoranları pazarı" şeklinde tespit edilmiştir. Öte yandan, ilgili coğrafi pazar, ilgili ürün pazarında yer alan faaliyetler ülke genelinde benzer nitelik arz ettiğinden "Türkiye" olarak belirlenmiştir.

G.2. Değerlendirme

G.2.1. Menfi Tespit Değerlendirmesi

(5) Bildirime konu franchise sözleşmesi, McDonald's tarafından franchise alana McDonald's restoranının işletilmesi için gerekli belirli bir yer ile McDonald's ticari ve hizmet markalarının, know-how, ticari sırlarının ve diğer sınai mülkiyet haklarının verilmesi hakkındadır.

13-44/560-254

- (6) 10 yıllık olan Sözleşme ile McDonald's sözleşme süresince franchise alana belirli hizmetleri sağlamak ve franchise alanı desteklemek, franchise alan ise Sözleşme'de belirtilen hizmetlerin sağlanması, ilgili hakların kullanılmasında ve restoranın işletilmesi karşılığında bir lisans ücreti (royalty) ödemekle yükümlüdür.
- (7) Bildirimde bulunan Sözleşme'sinde, franchise sistemlerinin özünde bulunan, ancak menfi tespit verilmesini engelleyen rekabet kısıtlamaları yer almaktadır. Buna göre, McDonald's tarafından onaylanan kaynaklardan ürünlerin satın alınması ve yine onaylanan ürünleri satma zorunluluğu getirilmesi ile rekabet etmeme yükümlülüğü, gizlilik, ticari sır gibi kısıtlamalar nedeniyle dosya konusu Sözleşme'ye menfi tespit belgesi verilmesi mümkün değildir.

G.2.2. 2002/2 sayılı Tebliğ Açısından Değerlendirme

- (8) Kurulumuzun 02.06.2005 tarih ve 05-38/491-119 sayılı kararı ile McDonald's ile bağımsız işletmeciler arasında imzalanan lisans sözleşmeleri incelenmiş ve sözleşmelerin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında olduğuna karar verilmiştir. Ancak bildirim formunda yer alan bilgilere göre; ilerleyen dönemlerde lisans sözleşmelerinde yeni bir model benimsenmiş ve "Alo Servis Sözleşmeleri" gibi ek sözleşmeler imzalanmaya başlanmış; "Doğum Günü Parti Sözleşmeleri" gibi müşterilerle imzalanan sözleşmelerle de yeni uygulamalar getirilmiştir. Bu nedenle, lisans sözleşmelerinde gerçekleşen bu değişikliklerin Sözleşme'yi grup muafiyeti kapsamında çıkarıp çıkarmayacağını tespiti lüzumlu hale gelmiştir. Dolayısıyla bildirim konusu Sözleşme'nin 2002/2 sayılı Tebliğ bakımından değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (9) 2002/2 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinde dikey anlaşma tanımına yer verilerek, bunların taşınması gereken unsurlar belirtilmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise, mal veya hizmetlerin kullanımı, satımı veya yeniden satımına ilişkin düzenlemelerle birlikte fikri hakların alıcıya devri veya alıcı tarafından kullanımıyla ilgili hükümler içeren dikey anlaşmaların belirli koşulları taşınması durumunda grup muafiyetinden yararlanacağı belirtilmiştir.
- (10) Buna göre:
- Fikri haklara ilişkin hükümler anlaşma konusu mal veya hizmetlerin kullanımı, satımı veya yeniden satımı ile doğrudan ilgili olmalıdır.
 - Fikri hakların alıcıya devri ya da alıcı tarafından kullanımı, anlaşma konusu mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımına yardımcı nitelikte olmalı ve anlaşmanın esas amacını oluşturamamalıdır.
 - Anlaşma fikri hakların sağlayıcı tarafından alıcıya devredilmesi ya da kullanılmasında olmalıdır.
 - Fikri hakların devri ya da kullanımını düzenleyen hükümler Tebliğ ile muaf tutulmayan dikey anlaşmalarla aynı amaç veya etkiye sahip sınırlamalar barındırmamalıdır.
- (11) Bildirime konu Sözleşme, McDonald's tarafından franchise alana McDonald's restoranının işletilmesi için gerekli belirli bir yerin ve McDonald's ticari ve hizmet markalarının, know-how, ticari sırlarının ve diğer sınai mülkiyet haklarının verilmesine ilişkin olması nedeniyle, Tebliğ'in 2. maddesi anlamında dikey anlaşma niteliğindedir.
- (12) Ayrıca, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde, anlaşmalarda yer almaları durumunda anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanmasını engelleyen sınırlamalara yer verilmiştir. Bildirim konusu Sözleşme bu bağlamda incelendiğinde, Sözleşme'nin tamamını grup muafiyeti kapsamı dışına çıkartan bu türden bir düzenlemenin bulunmadığı saptanmıştır. İşbu bildirim yapılmasını lüzumlu hale getiren "Alo Servis" ve "Doğum Günü Parti" sözleşmelerinde yer alan hükümlerin de Sözleşme'nin grup muafiyetinden yararlanmasını engelleyici nitelikte olmadıkları değerlendirilmektedir.

13-44/560-254

- (13) Diğer yandan Sözleşme'nin rekabet etmeme yükümlülüğünü düzenleyen hükümleri Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinin dışında kalmaktadır. Grup muafiyetinin dışında kalan bu hükümlere aşağıda yer verilmiştir.
- (14) Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz (Kılavuz)'un 183. paragrafının (ii) bendinde "*Franchise alanın satın aldığı mal ve hizmetlerle ilgili olarak rekabet etmeme yükümlülüğü, bu yükümlülüğün franchise ağının ortak kimliğini ve prestijini korumak bakımından gerekli olduğu hallerde Kanun'un 4. maddesinin kapsamı dışındadır. Böyle bir durumda, rekabet etmeme şartının süresi de, franchise anlaşmasının süresini aşmadığı taktirde 4. madde kapsamında bir sorun yaratmayacaktır*" denilmektedir. Kılavuza göre franchise veren tarafından, sahip olduğu franchise ağının kimliğini ve prestijini korumak adına franchise alana getirilen ve sözleşme süresi ile sınırlı rekabet etmeme yükümlülüğü 4. madde kapsamına girmeyecektir.
- (15) Bu bağlamda, mevcut durum ele alındığında Sözleşme'de tanınan ve franchise alana getirilen sözleşme süresi olan 10 yıllık rekabet etmeme yükümlülüğünün 4. madde kapsamında yer almadığı kanaatine varılmıştır. Diğer yandan, Sözleşme'de franchise alana Sözleşme'nin bitiminden itibaren 12 aylık rekabet etmeme yükümlülüğü getirilmektedir. Bu hususta; 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin (b) bendi uyarınca, genel olarak anlaşmanın bitiminden sonraki dönem için franchise alana rekabet etmeme yükümlülüğü getirmek mümkün olmamakla birlikte, anlaşma konusu mal ya da hizmetlerle rekabet halindeki mal veya hizmetlere ilişkin olması, anlaşma süresince alıcının faaliyette bulunduğu tesis ya da arazi ile sınırlı olması ve franchise veren tarafından franchise alana devredilen know-how'ı korumak için zorunlu olması koşullarıyla, franchise alana, anlaşmanın sona ermesinden itibaren bir yılı aşmamak kaydıyla rekabet etmeme yükümlülüğü getirilebilmektedir. Sözleşme bu koşullar açısından değerlendirildiğinde öncelikle söz konusu rekabet yasağının anlaşma konusu mal ve hizmetlerle rekabet halinde olan mal ve hizmetlerle sınırlı olduğu görülmektedir. Üstelik sistemin kendisinin yoğun bir know-how aktarımı içerdiği dikkate alındığında bir yıl süreyle getirilen rekabet yasağının makul olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Ancak söz konusu rekabet yasağı alıcının faaliyette bulunduğu tesis ya da arazi ile sınırlı olmalıdır. Bu hüküm ise mevcut haliyle Tebliğ'in ilgili maddesi ile uyumlu değildir.
- (16) Söz konusu yasağa ilişkin hükmün 2002/2 sayılı Tebliğ ile uyumlu olmaması nedeniyle, bu hükmün bireysel muafiyet kapsamında değerlendirilmesi uygun olacaktır.

G.2.3 Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

- (17) 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde belirtilen iki olumlu, iki olumsuz koşulun birlikte karşılanması halinde, teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verilebilmektedir.
- (18) Yapılan bildirim bu bağlamda incelendiğinde, uygulanan sisteme dahil işletme sayısının önümüzdeki 3 yılda (.....) adet artmasının beklendiği görülmektedir. Dolayısıyla, sisteme girecek yeni restoranlar ile markalar arası rekabetin artacağı, bu artan rekabetten tüketicilerin de olumlu etkileneceği açıktır. Ayrıca aktarılan know-how ile de fast food hizmetinin sunulmasında etkinlik yaratılacaktır. Bu bağlamda, incelemeye konu olan ana lisans anlaşması Kanun'un 5. maddesinin her iki olumlu koşulunu da sağlamaktadır.
- (19) Kanun'un 5. maddesindeki ilk olumsuz koşul, (c) bendindeki ilgili piyasanın önemli bölümünde rekabetin ortadan kalkmamasıdır. Bildirim formunda yer alan bilgiler, McDonald's'ın ilgili ürün pazarındaki payının 2012 yılı itibarıyla (.....) olduğunu göstermektedir. Aynı dönemde pazarın lideri konumundaki Burger King'in pazar payı ise (.....) olarak bildirilmiştir. Bu teşebbüsleri sırasıyla (.....), (.....) ve (.....) ile Dominos Pizza, KFC&Pizza Hut ve Simit Sarayı unvanlı

13-44/560-254

teşebbüsler izlemektedir. Bu itibarla, fast-food restoran pazarının rekabetçi bir yapıda olduğu açıktır.

- (20) 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (d) bendindeki son şart, (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için, yani üretimin, dağıtımın gelişmesi ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması için zorunlu olandan fazla oranda rekabetin sınırlanmamasıdır. Sözleşme ile franchise alanlara sözleşme bitiminden sonra da bir yıl rekabet yasağı getirilmektedir. Bu rekabet yasağı uygulamasının McDonald's restoran sisteminin korunması ve geliştirilmesi için önemli olduğu açıktır. Diğer taraftan fast-food pazarında oldukça yoğun rekabetin olması, rakip firmaların tüketicilere ulaşmak için franchise alan teşebbüslerin restoranlarına ihtiyaç duymamaları, bu pazarın söz konusu rekabet yasakları nedeniyle rakiplere kapanması riskinin yüksek olmadığını göstermektedir. Dolayısıyla, Sözleşme'nin bitiminden sonraki bir yıllık rekabet yasağı gereğinden fazla bir rekabet sınırlaması yaratmayacaktır.

H. SONUÇ

- (21) Düzenlenen Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,
1. Anadolu Restoran İşletmeleri Ltd. Şti. ile bağımsız işletmeciler arasında imzalanan İşletme Lisans Sözleşmesi ve bu sözleşmenin eki mahiyetindeki sözleşme ve bu sözleşmeyle bağlantılı diğer uygulamalara; franchise alan teşebbüsün, Anadolu Restoran İşletmeleri Ltd. Şti. tarafından onaylanan ürünleri satma zorunluluğu bulunmasının yanı sıra, rekabet etmeme ve gizliliğe ilişkin yükümlülükler içermesi nedeniyle menfi tespit belgesi verilmesinin mümkün olmadığına,
 2. Sözleşmenin, rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin 11 (b) hükmü dışında 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyet Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına,
 3. Diğer yandan rekabet yasağına ilişkin hükümlerle ilgili olarak Sözleşme'nin 11(b) maddesine sözleşmenin bitiminden itibaren 1 yıl süre ile 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyet tanınmasına
- (22) OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.